ULUSLARARASI SEMPOZYUM

İSLÂM DÜŞÜNCESİNDE ELEŞTİRİ KÜLTÜRÜ VE TAHAMMÜL AHLÂKI V

Ek-1

(DİN, YÖNTEM, GELECEK)

İnsan, tek başına zayıf bir varlıktır; hayatın zorluklarına karşı göğüs germek için bir arada yaşamak zorundadır. Bu doğal zorunluluk, insanların birlikte ürettikleri kültürün temelini oluşturmaktadır. Birlikte yaşamanın başlıca dayanaklarından biri dildir. İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan ve bu yönüyle toplumsal düzenin temel unsuru olan dil, aynı zamanda bilgi ve tecrübe birikiminin ana taşıyıcısıdır.

Bir toplumda biriken bilgiyle tecrübenin sağlıklı bir biçimde gelişmesi, bu bilgiyi üreten, biriktiren ve koruyan bireyler arasındaki iletişimin niteliğine bağlıdır. İletişim; iş birliğine, yapıcı eleştiriye ve yeniliğe açık olduğunda bilgi ve fikir birikimi sağlıklı bir gelişme sergiler, buna mukabil ilişkilerde tahammülsüzlük hâkim olduğunda ilerlemenin ritmi yavaşlamaktadır. Bu açıdan İslâm medeniyeti, eleştiri ve tahammül kültürünün farklı düşünsel ve toplumsal bağlamlarda nasıl tecrübe edildiğini gösteren zengin örneklerle doludur.

Ne var ki, İslâm medeniyetinin günümüzdeki durumu geçmişten farklı bir tablo çizmektedir. Pek çok iç ve dış sebebin etkisiyle, kendi birikiminden uzak düşen İslâm Medeniyeti, modern dünyanın ortaya çıkardığı yeni problemler karşısında ciddi zorluklar yaşamaktadır. Muş Alparslan Üniversitesi, yaşanan krizlerin özündeki problemlere dikkat çekmek üzere "Eleştiri ve Tahammül" kavramlarını merkeze alan bir sempozyum başlatmıştır. "İslâm Düşüncesinde Eleştiri Kültürü ve Tahammül Ahlâkı" başlığıyla ilki 26–28 Nisan 2019'da gerçekleştirilen sempozyum serisi, gördüğü ilgi üzerine süreç içinde yeni alt başlıklarla devam etmiştir. İlk buluşmanın gördüğü teveccüh üzerine II. sempozyumun düzenlenmesine karar verilmiştir. 7–8 Aralık 2020'de gerçekleştirilen II. Sempozyumun kapsamı İslâm medeniyetinin ilk beş yüzyılı (7–11. yüzyıllar) ile sınırlandırılmıştır. II. Sempozyumun değerlendirme aşamasında, katılımcılar arasında "Eleştiri ve Tahammül" temasının sürdürülmesinin yerinde olacağı fikri hâkim olmuştur. Bu doğrultuda, İslâm medeniyetinin 12–19. yüzyılları ile modern dönem için birer sempozyum yapılması planlanmıştır. 12–19. yüzyıllara hasredilen III. Sempozyum 28–29 Mayıs 2021'de; modern dönem için düşünülen IV. Sempozyum ise 7–8 Ekim 2022'de planlandığı gibi icra edilmiştir. Ele alınan meselenin hayatın her alanına nüfuz eden ve kararlı bir odaklanma isteyen yapısı, başlangıçta modern dönemle sona ermesi öngörülen bu serinin yeni ve tamamlayıcı bir aşamayla sürdürülmesi fikrini canlı tutmuş; böylece bir sempozyum daha yapılması öngörülmüştür.

2019'dan bu yana düzenlenen sempozyumlar silsilesine bütüncül bir bakışla bakıldığında, daha çok geçmişe ağırlık verildiği görülmektedir. Bu durum, bir sonraki sempozyumun gelecek temalı olmasının dengeleyici ve tamamlayıcı olacağı düşüncesini pekiştirmiştir. Belâgat ilmindeki klasik ayrımla ifade edecek olursak, önceki dört sempozyumda "ihbarî" (geçmişe dair, olup bitmiş) nitelik öne çıkmasına karşın, V. Sempozyumun "inşâî" (gelecek odaklı) bir karakterde olmasının bütünleyici

olacağı değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda, V. Sempozyum için "Din, yöntem, gelecek" alt başlığı ilave edilmiştir.

Önceki sempozyumlarda gündeme getirilen; İslâm dünyasında yaşanan fikrî buhranların çözümlemesinde, İslâm düşüncesinin hem muhteva hem de biçim ve üslup açısından yol gösterici olabileceği yönündeki görüşler, mezkûr yaklaşımı tahkim etmektedir. Son tahlilde V. Sempozyumun konseptinin, zamanın vecibelerini dikkate alarak mâziyi gelecek tasavvuruyla değerlendiren araştırmacıların, İslâm medeniyeti birikimini esas alarak gerek dâhile (geleneğe) gerekse hârice (moderniteye) dönük fikirlerini arz edecekleri bir zemin olması öngörülmektedir.

SEMPOZYUM KONU BAŞLIKLARI

1. Dijital Çağda Tefsirin İmkân ve Sınırlılıkları
2. Hadis İlminde Yeni Usûl Arayışları
3. Günümüz Hadis İnkârcılığı ve Çıkmazları
4. Kur'ân'la Yetinme Söyleminin Dünü ve Bugünü
5. Modernite Sonrası Hadis İlminin Geleceği
6. Sosyal Medyada Aktarılan Kaynaksız Rivayetler
7. Geçmiş Hadis Birikimi Üzerinden Geleceğe Bakış
8. Modern Dönem Hadis Zihniyetinin Tenkidi
9. Modern Dönem Şîa Hadis İlimlerinde Eleştiri ve Tahammül Ahlakı
10. Hadise Gerek Yok Söyleminin Tarihi ve Günümüzdeki Çıkmazları
11. Modern Dönem İslam Toplumunun Zihin Yapısının Hadislerdeki İzdüşümü
12. Modern Dönemde Hadis Usulü Bilgisi Yetersizliğine Bağlı Rivâyetleri Anlama/Anlamama Sorunu
13. Günümüzde Hadis Tercümeleri Üzerinden Metinleri Yorumlama Problemi
14. Çağdaş Dönemde Evrensellik ve Tarihsellik Yönüyle Sünneti Değerlendirme Meselesi
15. Sünneti Anlama ve Günümüze Taşımanın İmkân ve Sorunları
16. Çağdaş İslam Düşüncesindeki Eğilimler ve Arayışlar
17. Çağdaş İslami Akımların Mücadele Biçimleri
18. Takrip Arayışları ve Mezhep Çıkmazları
19. Modern ve Postmodern Perspektiften İslam Birliği: İmkânlar ve Meydan Okumalar
20. İslam Düşüncesinde Gelenek ve Gelecek Tasavvuru
21. Kültürel Miras ile Modernite Arasında İslam'ın Yolu
22. Sadece Mazi mi, Sadece Ati mi?

23. İhya ve İnşa Sürecinde Müslüman Zihniyetin Yol Ayrımı
24. Mazi ve Ati Arasında Süreklilik: Geçmişin Mirasından Geleceğin Vizyonuna
25. Maziye Takılıp Kalmakla Atiye Savrulmak Arasında: İslam Düşüncesinde Orta Yol Arayışları
26. Maziyle Barışık, Atiyle Tanışık: Yeni Bir İslam Düşüncesi Mümkün mü?
27. Gazze Özelinde İslami Mücadelenin Prospektüsü
28. Dinler Tarihinin Temel İslam Disiplinlerine Yönelttiği Eleştiriler ve Sunduğu Katkılar.
29. Kur'an Araştırmalarında İsrailiyatın Tespiti Açısından Dinler Tarihinin Önemi
30. Geçmişten Günümüze Müslümanlar ve Diğer Din Mensupları Arasındaki İlişkiler
31. Eleştiri Kültürünün Örneği Olarak Reddiye Metinleri
32. Sosyo-Kültürel Sorunlara Kur'ânî Çözümler
33. Tefsir Usulünün Geleceği
34. Meal ve Mealcilik
35. Kur'âncılık
36. Kur'ân'la Yetinme Problemi
37. Tecdîd, Telfîk ve İçtihat
38. Dijitalleşen Dünyada Fıkhın/İslam Hukukunun Dinamizmi
39. İslam Ekonomisinde Yeni Arayışlar: Dijital paralar, Blokzincir ve İslam Ekonomisinin Geleceği
40. Klasik Dönem Fıkıh Anlayışının Modern Döneme Etkisi
41. Çağdaş Problemler Karşısında İslâm Hukukunun Dinamizmi
42. Modern Dönemde Kadının Rolü ve Aile: Değişen Aile Yapısı ve Fıtrat Tartışmaları
43. Günümüzde Farklı İtikadî Yönelişlere Dair Eleştiriler
44. İhya Hareketlerinin Gelenek Eleştirisi
45. İslâm Mantık Mirası ve Modern Düşünce: Kültürel Birikimden Yeni Arayışlara
46. Beş Tümel Geleneği ve Çağdaş Kavram Tartışmaları
47. Burhân Anlayışı ve Günümüz Bilgi Teorisi
48. Önermenin Ontolojisi: Klasik Ayrımlar ve Modern Yansımalar Işığında Yeni İmkânlar
49. Eleştirel Düşünme Mirası ve Yeni Usûl Arayışları

50. Klasik Tartışma Usûllerinden Dijital Çağın Münazaralarına: Adab Mirasıyla Geleceğe Bakma
51. Cedelden Münazara'ya Tahammülün Evrimi
52. Oryantalist Eleştirinin Çağdaş İslam Düşüncesi Üzerindeki Yansımaları
53. Dijital Çağ ve Bilgi Kirliliği Karşısında İtikat / İnanç Güvenliği / Güvenilirliği
54. Yapay Zekâ'nın Etkisi: Kader mi, Algoritma mı?
55. İnsan Doğasının Geleceği, Biyoetik ve İnsan Algımıza Etkileri
56. İsrail Sorununun Geleceği, Uluslararası Siyasette "İbrahimi Dinler" Argümanı ve Müslüman Tavır
57. Müslümanların Uluslararası Hukuk Bağımlılığı,
58. İslam Dünyasındaki Kriz Bölgeleri ve Uluslararası Hukukun Yetersizliği
59. Devlet Dışı Yapıların "Ümmmetin Sözcülüğü" İddiası Temsil ve Meşruiyet Sorunu
60. Deizm Sorunsalı ve Klasik Kelam Mirasından Güncel Cevaplar Üretmek
61. Dijital Çağda Anlam Arayışı ve Deizm: Modern Bireyin Tanrı Tasavvuru
62. Dini Temsil Sorunları ve Deizm: Bir Kaçış mı, Yoksa Yeni Bir Arayış mı?
63. Milenyum Çağında İspatı Vacibi Yeniden Düşünmek
64. Selefiliğin Dünü Bugünü ve Yarını
65. Evren Üzerinde Yapılan Bilimsel Araştırmaların İnanç Esaslarına Etkisi
66. Kelam Mirasımızı Güncel Kelam Problemleri Işığında Yeniden Düşünmek
67. Hüsün-Kubuh-Kötülük Problemi İlişkisi: Geleneksel Kelam Mirası Işığında Kötülük Problemini Yeniden Okumak
68. Etik ve Teodise Arasında: Hüsün-Kubuh Doktrininin Kötülük Problemiyle İlişkisi
69. Özgür İrade Tartışması ve Biyolojik Determinizm, Yapay Zeka İle İlişkisi)
70. Dijitalleşme, Yapay Zeka, Transhümanizm, Metaverse ve İnancın Geleceği
71. Yeni Ladini (Dini Olmayan Akımlar) ve Kelam Araştırmalarına Etkisi.
72. Çağdaş Kelam Düşüncesinde Gelecek Perspektifleri
73. İslam Tarihi ve Medeniyeti Çalışmalarında Yapay Zekâ Kullanımı
74. İslam Tarih Yazımı ve Modern Metodolojiler
75. İslam Arkeolojisi Çalışmaları
76. İslam Tarihi ve Disiplinler Arası Çalışmalar
77. İslam Coğrafyacılığı Çalışmaları
78. Arap Edebiyatında Batı Menşeli Eleştirinin Kökenleri

79. Klasik Dönem ve Modern Dönem Arap Edebiyatında Eleştirinin Mukayesesi
80. Eleştirel Düşünme ve Din Eğitimi
81. Din Öğretiminde Çağdaş Yaklaşımlar
82. Dijital Dinde Din Eğitimi
83. Problem Merkezli Din Eğitimi
84. Sadakat ve Özgürlük Bağlanımında Din Eğitimi
85. Küresel Sorunlar Karşısında Din Eğitimi
86. Din Eğitiminde Modernizm ve Eleştiri
87. Geri Kalmışlık Sorunsalı ve Eleştiri:
88. İslam Dünyasında Gerileme Tartışmaları ve Eleştirel Aklın Yeniden İnşası
89. Geri Kalmışlık Paradigması: İslam Düşünce Geleneğinde Özeleştiri Kültürü ve Engelleri
90. Geri Kalmışlığı Aşmada Bir İmkân Olarak Eleştiri
91. İslam Kültür Mirası ve Geri Kalmışlık Kıskacı: Bir Zihniyet Analizi ve İhya Arayışı
92. Oryantalizm ve Eleştiri
93. Hadis ve Tefsir Çalışmalarında Oryantalist Etki: Savunmacı Refleksten Eleştirel İnşaya
94. Oryantalizm ve Oksidantalizm Kıskacında İslam: Eleştirel Bir Denge Arayışı.
95. Eleştiri ve Şiddet
96. Tenkitten Tekfire: İslam Düşünce Tarihinde Eleştiri Dilinin Şiddetle İmtihanı
97. Dijital Çağda Eleştiri ve Sembolik Şiddet: İslami Söylemde Linç Kültürü ve Çıkmazları
98. Kutsalın Savunusu ve Eleştiri: Dinî Hassasiyetlerin Şiddet Söylemine Dönüşme Riski

Not 1: Sempozyumun ana temasıyla uyumlu olmak kaydıyla, farklı konularda hazırlanan bildiriler de değerlendirmeye alınacaktır.

Not 2: Sempozyum bilim kurulunun önerileri doğrultusunda uygun görülen tam metinler yazarının da onayının alınmasıyla 2026 yılında TR DİZİN'de taranan Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisinde özel sayı olarak yayınlanacaktır.

Not 3: Sunulan metinler hakem heyetinden geçtikten sonra Kitap Bölümü olarak da değerlendirilebilecek şekilde yayınlanacaktır.

YAZIM KURALLARI

Sempozyuma gönderilecek tebliğlerin dipnot ve kaynakça kısmında İSNAD (2. Edisyon) yazım sisteminin sayfa altı dipnot kuralları esas alınacaktır. Metin içi atıf sistemi (APA) kullanılmayacaktır.

http://www.isnadsistemi.org/guide/

ÖNEMLİ TARİHLER

Bildiri Özetlerinin Son Gönderilme Tarihi	15 Mart 2026
Kabul Edilen Özetlerin İlan Tarihi	25 Mart 2026
Tam Bildiri Metinlerinin Son Gönderilme Tarihi	25 Nisan 2026
Sempozyum Programı İlan Tarihi	07 Mayıs 2026
Uluslararası Sempozyum Tarihi	14-15-16 Mayıs 2026

İLETİŞİM

Adres : Muş Alparslan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kültür Mahallesi Hastane Caddesi 49120- Muş

E-posta : elestirivetahammul@alparslan.edu.tr

Web : http://elestirivetahammul.alparslan.edu.tr/

Telefon 0436 249 18 50

Dâhili: 1854

SEKRETERYA

Arş. Gör. Şuheda Belkız Barak Tel: 0549 326 5483

Arş. Gör. Ahmet Sefa Bahadıroğlu Tel: 0534 394 1997